

به نام خدا

"با هم توانمندتریم"

حرفه حسابرسی و چالش‌های آن

مرتضی اسدی

رئیس شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران

آذر ۱۴۰۴

وزارت امور اقتصادی و دارایی

خزانه داری کل کشور

گرامیداشت روز حسابدار
شفافیت مالی لازمه سرمایه‌گذاری همدمند
در تولید برای توسعه اقتصادی

۱۷ آذرماه ۱۴۰۴

مرکزهای پای مین الملی رازی (دانشگاه علوم پزشکی ایران)

با هم یکم توانمندتریم

اهداف و راهبردها

سلامت مالی

اعتماد عمومی

شفافیت اقتصادی

منافع عمومی

عدالت اقتصادی

پایداری (ESG)

حرفه‌ای‌گری و اخلاق‌مداری

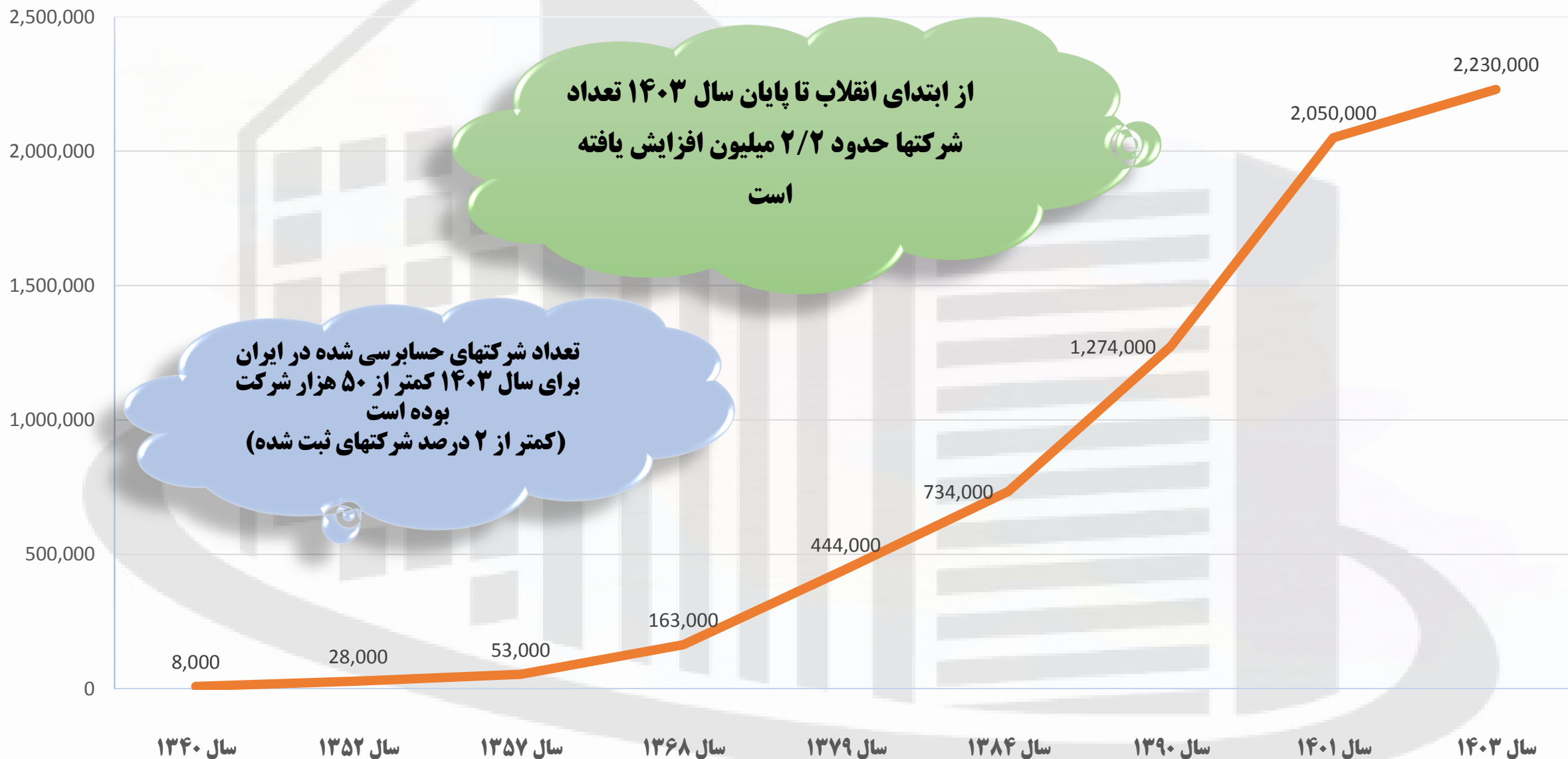
فناوری‌های نوظهور

همبستگی حرفه‌ای

متوسط سالانه تعداد شرکتهای ثبت شده در بازه های زمانی بین سالهای ۱۳۲۱ تا ۱۴۰۳

تعداد تقریبی شرکتهای ثبت شده طی دوره ۸۳ ساله منتهی به سال ۱۴۰۳

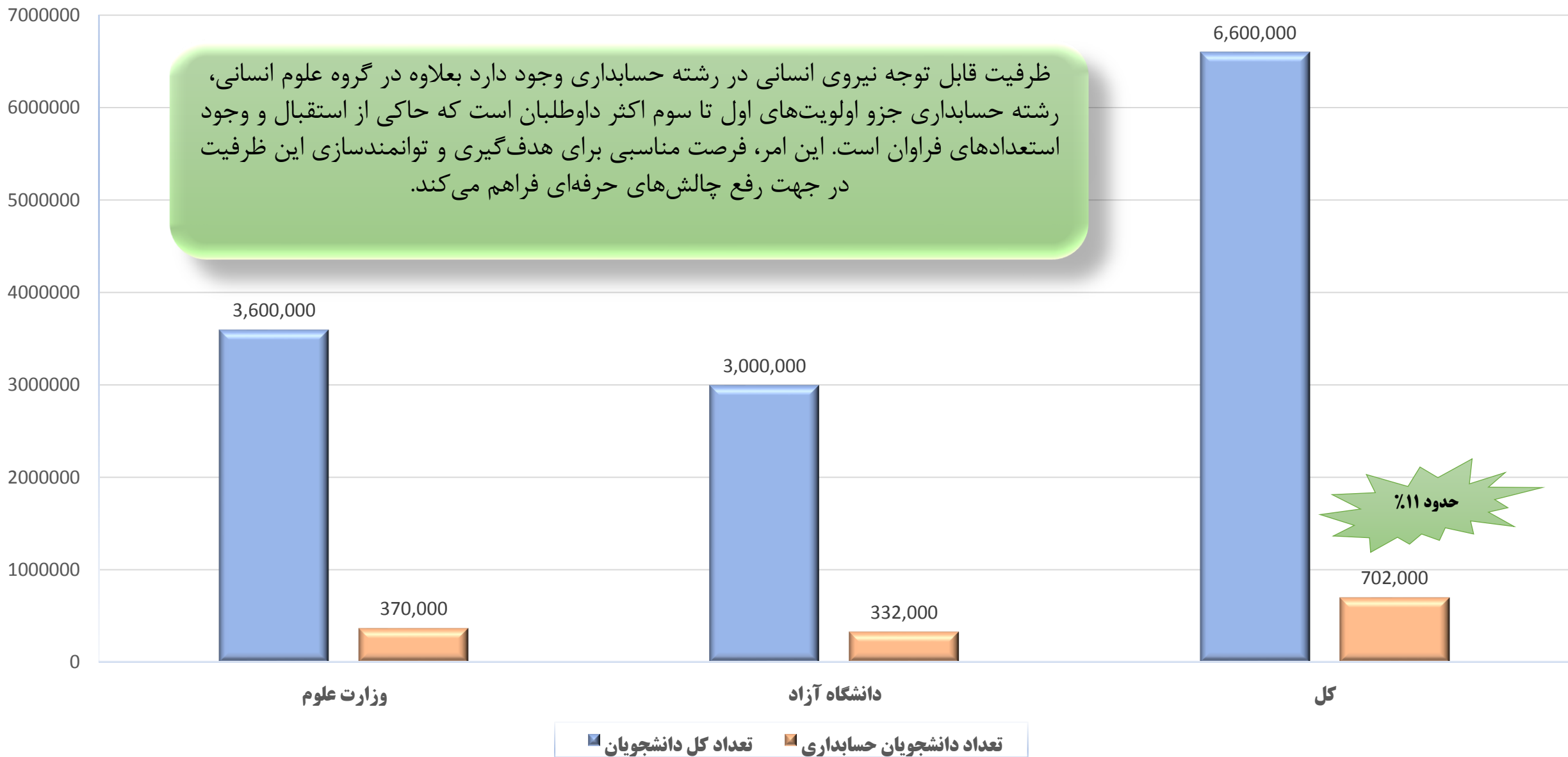

تعداد تقریبی شرکتهای ثبت شده طی دوره ۸۳ ساله منتهی به سال ۱۴۰۳

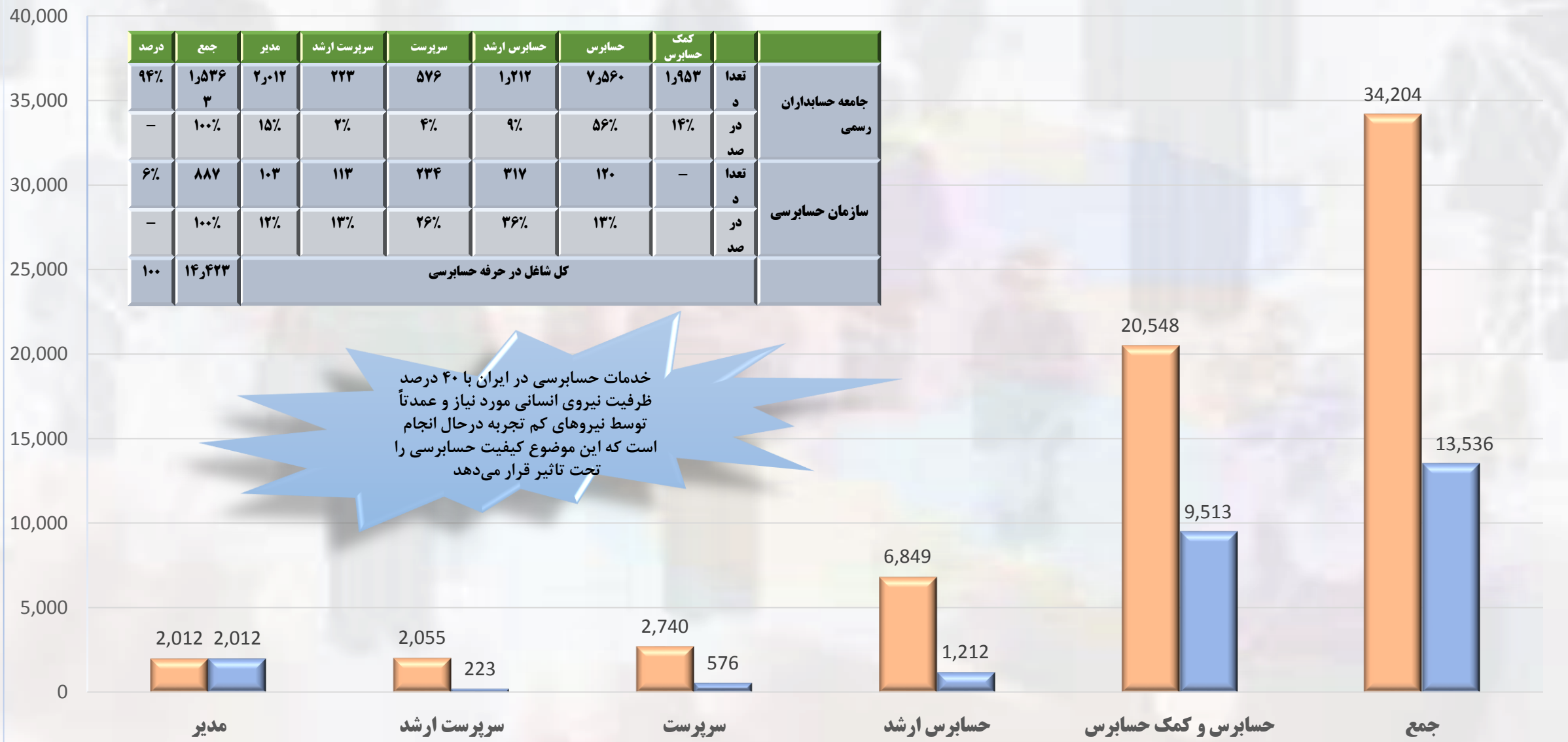

آمار دانشجویان حسابداری به کل دانشجویان کشور به تفکیک وزارت علوم و دانشگاه آزاد

ظرفیت قابل توجه نیروی انسانی در رشته حسابداری وجود دارد بعلاوه در گروه علوم انسانی، رشته حسابداری جزو اولویت‌های اول تا سوم اکثر داوطلبان است که حاکی از استقبال و وجود استعدادهای فراوان است. این امر، فرصت مناسبی برای هدف‌گیری و توانمندسازی این ظرفیت در جهت رفع چالش‌های حرفه‌ای فراهم می‌کند.

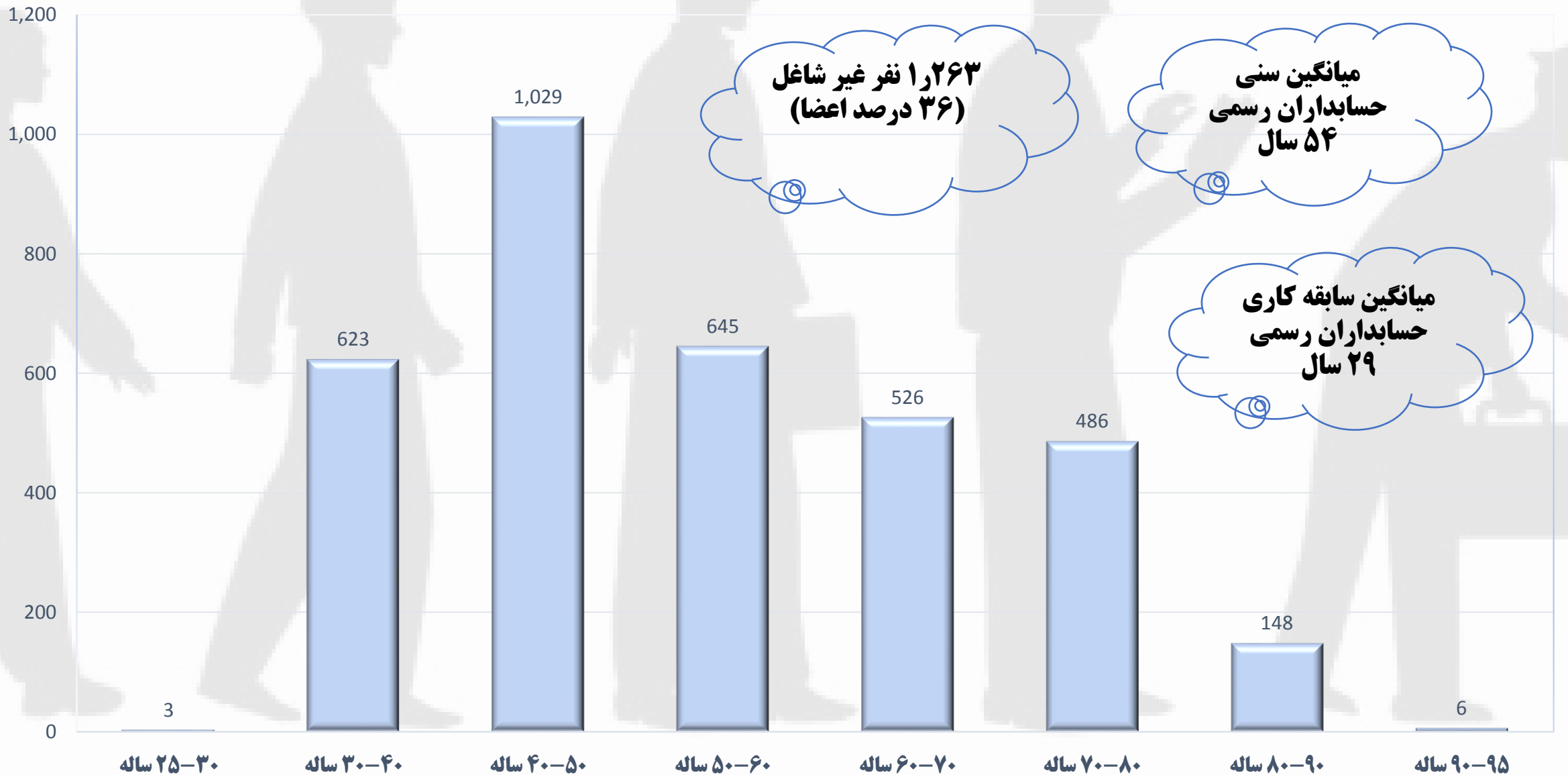
مقایسه تعداد پرسنل رده‌های حرفه‌ای با تعداد پرسنل استاندارد طبق آیین نامه سقف مجاز ارائه خدمات حرفه‌ای

آمار پرسنل حرفه‌ای شاغل در حرفه حسابرسی به تفکیک رده حرفه‌ای

تفکیک سنی ۳،۴۶۶ نفر از اعضای جامعه حسابداران رسمی

نسبت در آمد حرفه حسابرسی در ایران و جهان به تولید ناخالص داخلی ایران و جهان

درصد در آمد جهانی حرفه حسابرسی به
تولید ناخالص جهانی؛ ۱/۳۴٪

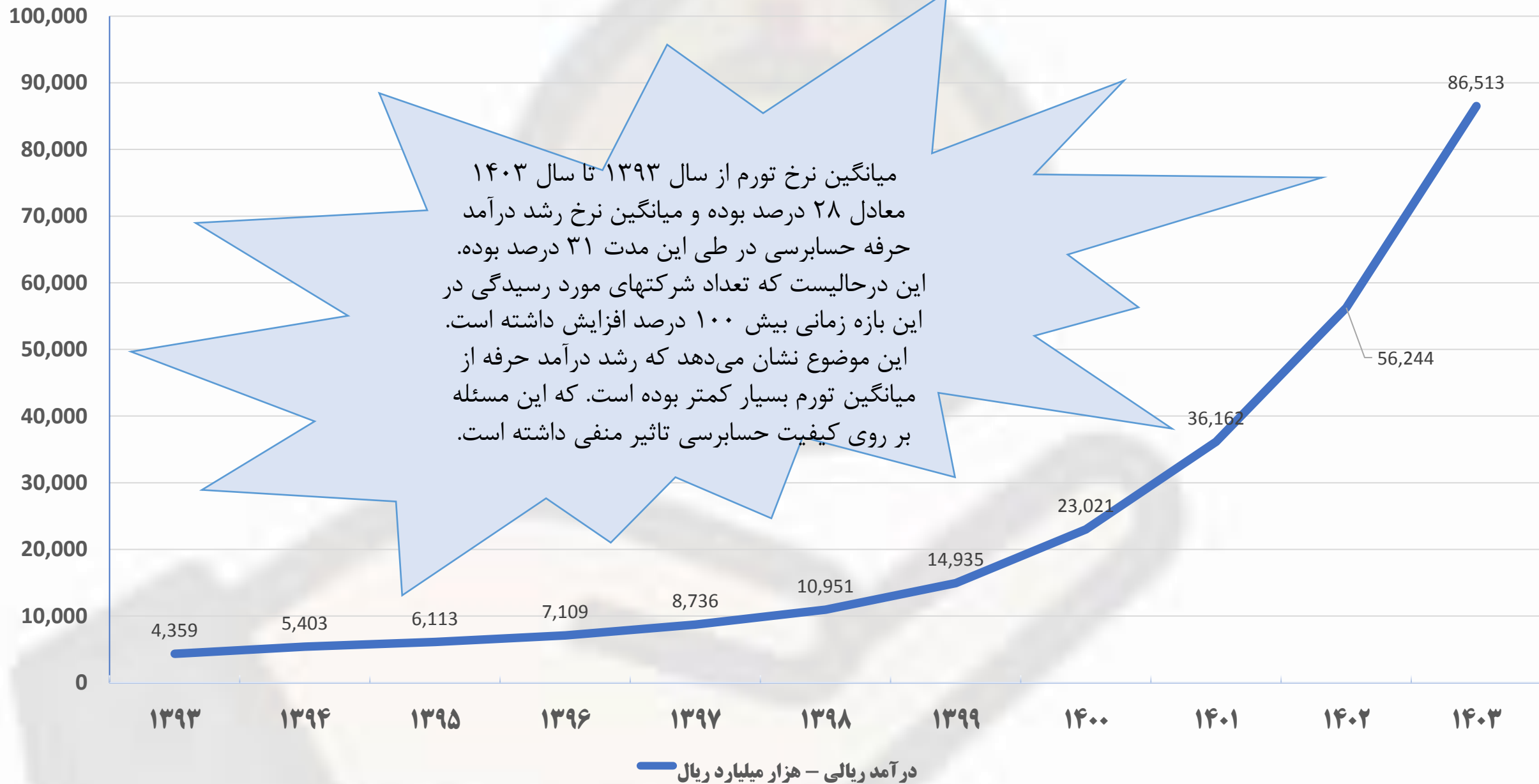
نسبت در آمد جهانی
حرفه حسابرسی به تولید
ناخالص جهانی حدود ۱۲
برابر بیشتر از این نسبت
در ایران است

درصد در آمد حرفه حسابرسی ایران نسبت
به تولید ناخالص داخلی؛ ۰/۱۱٪

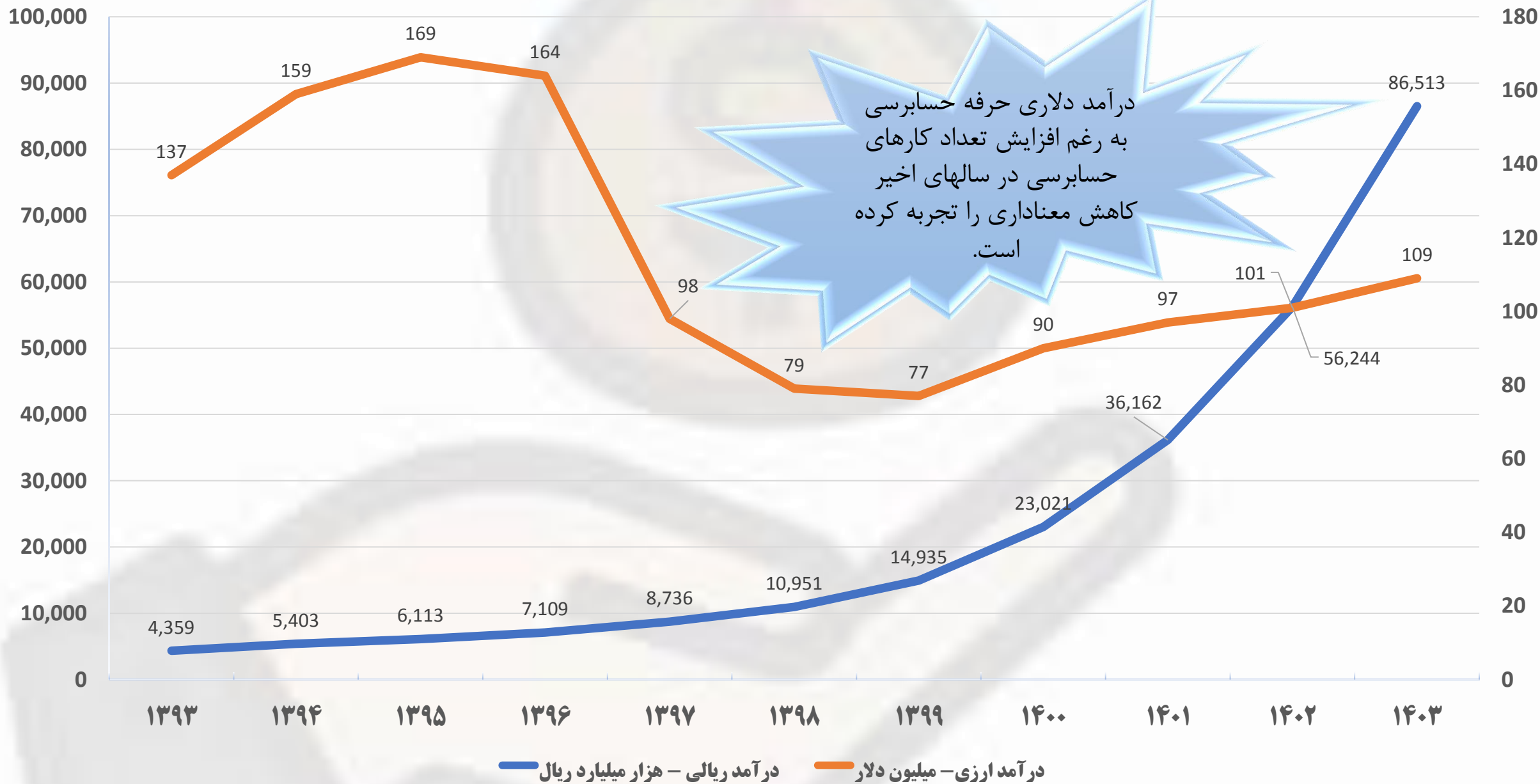
■ درصد در آمد جهانی حرفه حسابرسی به تولید ناخالص جهانی

■ درصد در آمد حرفه حسابرسی ایران نسبت به تولید ناخالص داخلی

روند رشد درآمد حرفه حسابرسی از سال ۱۳۹۳ تا سال ۱۴۰۳ در مقایسه با تورم

روند رشد درآمد ریالی و دلاری حرفه حسابرسی از سال ۱۳۹۳ تا سال ۱۴۰۳

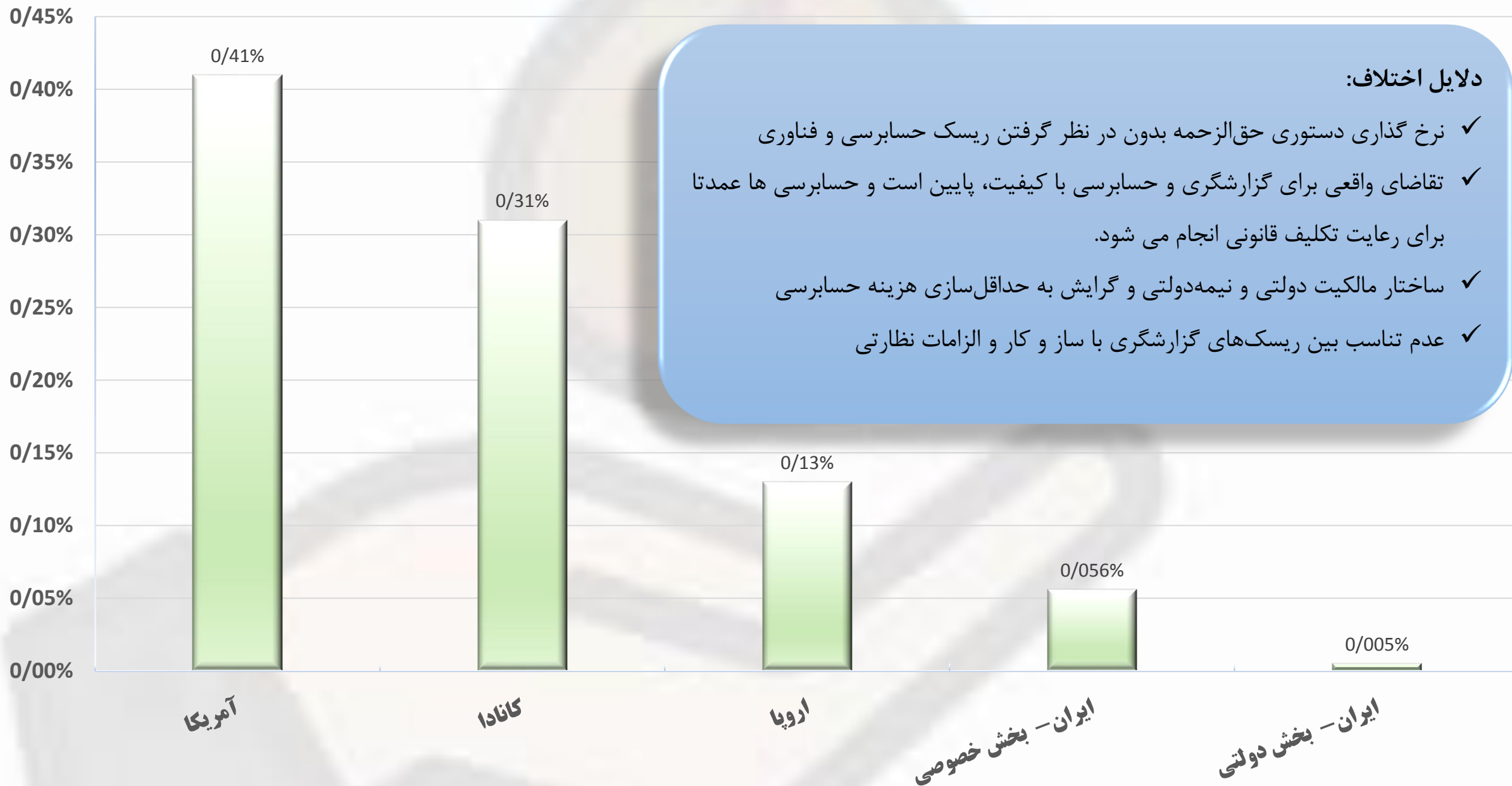

نسبت حق الزحمه حسابرسی به درآمد شرکتهای تحت حسابرسی

حداکثر	حداقل	مبنای تعیین حق الزحمه	
%۰/۴۴	%۰/۳۸	ریسک محور	ایالات متحده
%۰/۳۳	%۰/۲۹	ریسک محور	کانادا
%۰/۱۵	%۰/۱۱	ریسک محور	اروپا
%۰/۰۶		دستوری-ساعت کار	ایران شرکتهای بورسی (موسسات حسابرسی)
%۰/۰۳		دستوری-ساعت کار	ایران شرکتهای بورسی (سازمان حسابرسی)
%۰/۰۰۵		دستوری-ساعت کار	ایران شرکت های دولتی (سازمان حسابرسی)

نسبت حق الزحمه حسابرسی به درآمد شرکتهای تحت حسابرسی

تعداد کار خدمات حرفه‌ای و درآمد در موسسات حسابرسی و سازمان حسابرسی - میلیارد ریال

سازمان حسابرسی حدود ۲ درصد از تعداد کل کارهای خدمات حرفه‌ای را انجام می‌دهد؛ اما به دلیل ماهیت شرکت‌های تحت رسیدگی آن که عمدتاً واحدهای بزرگ دولتی و عمومی هستند حدود ۱۵ درصد از کل درآمد خدمات حرفه‌ای را به خود اختصاص می‌دهد. این اختلاف میان سهم تعداد کارها و سهم درآمد، ناشی از ابعاد گسترده‌تر، پیچیدگی بیشتر و حق الزحمه بالاتر این

چالش‌های حرفه حسابرسی

- ✓ **ضریب نفوذ** پایین حرفه حسابرسی در اقتصاد کشور
- ✓ **حق الزحمه** پایین خدمات حسابرسی
- ✓ **تک محصولی** بودن ارائه خدمات در حرفه حسابرسی
- ✓ چالش بکارگیری **فناوری‌های نوین** در حسابرسی و عدم امکان سرمایه‌گذاری در این حوزه به دلیل سطح پایین حق الزحمه حسابرسی
- ✓ چالش **حسابرسی مبتنی بر ریسک** و توانایی بکارگیری مدل‌های ارزیابی ریسک بالاخص در موسسات مال، بیمه و کسب و کارهای مبتنی بر فناوری
- ✓ عدم امکان **جذب و حفظ نیروهای حرفه‌ای** مستعد و توانمند که ناشی از حق الزحمه پایین و فرایند کاری سنتی است
- ✓ اعمال **محدودیت** از سوی **نهادهای نظارتی** و همچنین خلاء قانونی که اجرای حسابرسی فناوری اطلاعات و حسابرسی داده محور را با محدودیت اساسی روبرو کرده است.
- ✓ عدم توجه به **ارزیابی عملکرد** و شفافیت گزارشگری در انتخاب و ارزیابی هیات مدیره‌ها در بخش‌های عمومی و دولتی
- ✓ ضعف **راهبری شرکتی** و سیستم‌های کنترل داخلی و نبود ارزیابی‌های مستقل با استفاده از مدل‌های شناخته شده
- ✓ نبود **استاندارد‌های ارزشگذاری** الزامی برای تعیین ارزش‌های منصفانه مبنای معاملات و اندازه‌گیری‌های منعکس در صورتهای مالی
- ✓ چالش نحوه تعیین **مالیات بر درآمد** شرکت‌ها که اغلب بند گزارش حسابرس است
- ✓ حجم بالا و **تفسیرپذیر بودن** بسیاری از قوانین و مقررات
- ✓ **تداخل وظایف** حسابرسی در بخش دولتی و بخش خصوصی

راهکارهای پیشنهادی برای خروج از چالش‌هایی که حرفه حسابرسی با آن مواجه است:

✓ تقویت منابع و ساختار نظارت حرفه‌ای و خودکار سازی بخشی از فرایندهای کنترل کیفیت و حرکت به سمت رویکرد ریسک محور

✓ انجام خدمات حسابرسی مالی در کل بخش دولتی و عمومی

✓ الزام حسابرسی برای تمامی واحدهای تجاری که اظهارنامه مالیاتی آنها در سازمان امور مالیاتی ثبت می‌شود.

✓ الزام به حسابرسی رعایت مفاد توافق‌نامه‌ها و قراردادهای تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی

✓ الزام به حسابرسی رعایت مفاد توافق‌نامه‌ها و قراردادهای تخصیص ارز با نرخ ترجیحی

✓ انجام بازبینی کیفیت دارایی (AQR) موسسات مالی و اعتباری توسط حسابرسان مستقل به همراه الزامی شدن بکارگیری IFRS 9 و استانداردهای

ارزشگذاری

✓ تسهیل امکان برقراری ارتباطات با مجامع حرفه‌ای بین‌المللی و امکان انجام فعالیت مشترک با موسسات حسابرسی دیگر کشورها

✓ انجام حسابرسی مالیاتی توسط موسسات حسابرسی با توجه به اطلاعات حاصل از انجام حسابرسی مالی (ظرفیت ماده ۲۷۲)

✓ انجام حسابرسی فناوری اطلاعات در خصوص شرکتهایی که آمار و اطلاعات آحاد جامعه در سامانه‌های اطلاعاتی آنها نگهداری می‌شود (مانند بانک‌ها،

بیمه‌ها، شرکتهایی که مدل کسب کار آنها در بستر اینترنت اجرا می‌شود).

راهکارهای پیشنهادی برای خروج از چالش‌هایی که حرفه حسابرسی با آن مواجه است:

- ✓ تدوین و تصویب استانداردهای ارزشگذاری و تعیین متولی اجرای استانداردهای مزبور
- ✓ خروج از نرخ‌گذاری دستوری خدمات اطمینان‌بخشی حسابرسی
- ✓ فراهم ساختن شرایط جهت دیجیتالی سازی فرایندها و سامانه‌های حسابرسی
- ✓ توجه به گزارش‌های حسابرسی و تاثیر دادن آن در ارزیابی عملکرد و انتصاب مدیران، پرداخت پاداش و ...
- ✓ برقراری محدودیت‌های قانونی و مقرراتی در اعطای تسهیلات اعتباری، تخصیص ارز و مجوزهای افزایش فعالیت کسب و کارهای فاقد صورتهای مالی حسابرسی شده.
- ✓ استفاده از توان و ظرفیت حرفه‌ای حسابداران رسمی در خصوص تدوین قوانین و مقررات
- ✓ تفکیک مناسب و شفاف بخش‌های مورد حسابرسی بین حسابرس دولتی (سازمان حسابرسی) و حسابرس بخش خصوصی

نقش دولت در افزایش ضریب نفوذ حسابرسی و افزایش کیفیت اطلاعات مالی جهت تصمیم‌سازی

✓ علی‌رغم تدوین استانداردهای حسابداری بخش عمومی، اطلاعات مالی دستگاه‌های اجرایی در انطباق با استانداردهای مزبور بطور کامل تهیه نمی‌شود. پیشنهاد می‌شود در پایان هر سال وضعیت مالی و عملکرد مالی بخش‌های دولت (شامل وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی) در جهت انطباق با استانداردها و قابلیت اطمینان آنها، مورد حسابرسی مالی مستقل قرار می‌گیرد. در حال حاضر با اتکا بر نظام‌های اطلاعاتی و فرم‌های طراحی شده در سیستم‌ها صورتهای مالی دستگاه‌های دولتی و صورت مالی تلفیقی دولت تهیه می‌شود لیکن چون حسابرسی شده نیست و از کیفیت لازم برای تصمیم‌گیری برخوردار نیست.

✓ استقرار حاکمیت شرکتی و واحدهای مربوط به آن از جمله واحد حسابرسی داخلی، کمیته ریسک، کمیته حسابرسی،

✓ استقرار سیستم‌های هزینه‌یابی و بهایابی مناسب در دستگاه‌های دولتی و واحدهای بخش عمومی به عنوان زیربنای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و پس از آن انجام حسابرسی‌های عملیاتی (عملکرد).

سخن پایانی

اعتماد عمومی سرمایه ماست

منافع عمومی هدف ماست

عدالت اقتصادی نتیجه تلاش ماست

پایداری و ESG آینده ماست

همبستگی قدرت ماست

حرفه‌ای‌گری و اخلاق‌مداری هویت ماست

فناوری‌های نوین نیاز اساسی امروز ماست

امیدوارم همیشه سلامت، شاد و پایدار باشید

"با هم توانمندتریم"